

DEN NÆSTE VELFÆRDSKONTRAKT

Der er opstået et voksende gab mellem den velfærd, der efterspørges og leveres. Det har skabt et pres, og politikerne er ved at bukke under for dette pres. Konsekvensen på kort sigt er, at risikoen for en overophedning af dansk økonomi øges. På lang sigt vil udvidelsen af den offentlige sektor medføre tab af vækst, velstand og konkurrenceevne. Derfor er det helt afgørende, at der skabes en ny kontrakt eller forståelse mellem politikere og befolkning om fremtidens velfærd. Forståelsen må baseres på, at væksten i fremtidens velfærd i stigende grad skal finansieres ud af folks egne lommer i et samspil med en offentligt finansieret grundydelse, der fastlåses på det nuværende serviceniveau. I denne analyse skitseres hovedtrækkene i den næste velfærdskontrakt.

Den seneste tids kampagner, blokader og demonstrationer for større offentlige udgifter til blandt andet børnepasning understregede behovet for fundamental nytænkning på velfærdsområdet. Der er brug for en ny kontrakt, en ny forståelse mellem politikere og befolkning. Denne forståelse indebærer, at væksten i fremtidens velfærd skal finansieres ud af folks egne lommer i et samspil med en offentligt finansieret grundydelse, der fastlåses på det nuværende serviceniveau.

Offentlige nedskæringer en myte

I store helsidesannoncer påstår Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL), Danmarks Lærerforening og Fag og Arbejde (FOA), at "Der er udsigt til ringere velfærd i 2007. De kommunale budgetter skæres næste år med et milliardbeløb". Annoncerne afsluttes med følgende melodramatiske opfordring: "Red velfærden. Det kan nås endnu".

Annoncen giver indtryk af, at den offentlige sektor udsultes, og at velfærdsstaten er på randen af kollaps. Sandheden er som bekendt, at det offentlige forbrug på velfærdsydelser aldrig har været større. Til næste år tilføres yderligere 4 mia. kr., således at det samlede offentlige forbrug i 2007 vil være 31 mia. kr. større end ved VK-regeringens tiltræden i 2001. Væksten går generelt til sundhedsområdet (ca. 12 mia.kr.), socialområdet herunder børn og ældre (ca. 8 mia.kr.) og undervisningsområdet (ca. 8 mia.kr.). Væksten sker i kommuner og amter, mens staten har haft minusvækst. Ifølge ATP-statistikken er antallet af ansatte i kommuner og amter vokset med 12.000 personer i perioden 2002-2005¹.

Denne vækst kan ikke begrundes i aldring af befolkningen eller stigende børnetal. Det såkaldte "demografiske træk" på det offentlige forbrug har i de senere år slet ikke været på højde med udgiftsvæksten, og ifølge finansministeriet er der i de kommende år slet ikke noget "demografisk træk"².

På trods af forbrugsfesten i den offentlige sektor, er store dele af den danske befolkning overbevist om, at der løbende bliver skåret ned. Dette kan ikke alene begrundes med tilpasninger og turbulens som følge af kommunal- og udligningsreformerne. Allerede i november 2005 viste en meningsmåling³ udført af analyseinstituttet CATINÉT for CEPOS, at knap 61 pct. af befolkningen fejlagtigt troede, at kommunerne havde måttet skære i antallet af medarbejdere siden kommunalvalget i 2001. Kun 19 procent mente, at antallet af medarbejdere i kommunerne var vokset. Myten om kommunale nedskæringer var

¹ [VK-regeringen øger det offentlige forbrug med 10.000 kr. pr. familie](#), CEPOS Notat 29/09/06 – www.cepos.dk

² Finansministerens svar på spørgsmål nr. S 4416 af 2. maj 2006

³ [Myten om kommunale nedskæringer](#) CEPOS Notat 08/11/05 – www.cepos.dk

fremherskende på tværs af forskellige samfundsgrupper, også blandt de højtuddannede (62 procent).

Meget tyder altså på, at øgede udgifter til velfærdsydelser ikke medfører, at brugerne af ydelserne oplever et tilsvarende løft i kvaliteten af ydelserne. Dette kan skyldes flere ting. For det første kan det skyldes, at tilførslen af flere ressourcer slet ikke giver øget kvalitet. For det andet kan det skyldes, at borgernes forventninger til serviceniveauet vokser hurtigere end det faktiske serviceniveau.

Større udgifter giver ikke nødvendigvis bedre kvalitet

Lad os først se på den mulighed, at tilførsel af flere ressourcer ikke giver øget kvalitet. Både økonomisk teori og almindelig erfaring tilsiger, at jo flere ressourcer man tilføjer, jo mindre får man ud af de sidst tilførte ressourcer. Når alle medarbejderne i en virksomhed har fået en bærbar computer, vil købet af én ekstra bærbar computer ikke tilføre ret meget ekstra produktivitet – måske slet ingen.

Hvis man tilføjer flere ressourcer til et system, hvis grundlæggende problem ikke er ressourcemangel, vil kvaliteten ikke nødvendigvis forøges. Tværtimod kan man forestille sig, at produktiviteten falder. PISA-undersøgelserne har vist, at børnene i den danske folkeskole på nogle områder klarer sig markant dårligere end børn i andre lande. Dette på trods af, at folkeskolen ifølge flere opgørelser hører til blandt verdens allerdyreste⁴. Der er endvidere lavet flere undersøgelser, som sammenligner danske folkeskoler på tværs af kommuner. Disse undersøgelser tyder ikke på, at dyre skoler skaber bedre undervisningsresultater end billigere skoler⁵. Alligevel så vi i forbindelse med sidste folketingsvalg en formålsløs diskussion om, hvorvidt udgifterne pr. elev var steget eller faldet med nogle få hundrede kroner om året. Men diskussionen om, hvorfor en af verdens dyreste folkeskoler leverer middelmådige til ringe resultater, udeblev.

Der er i samfundsdebatten en voldsom interesse for, *hvor mange* penge, der bliver brugt på et givet område, mens spørgsmålet om, hvad vi egentlig *får ud af* disse penge vækker ikke den store interesse. Faktisk ved vi meget lidt om, hvordan de mange milliarder bliver brugt og hvilken effekt de har. Daværende Finansminister, Pia Gjellerup (S), undersøgte⁶ i 2001, hvordan produktiviteten havde udviklet sig i den offentlige sektor i 1990'erne. Analysen viste, at produktiviteten var faldet med ca. 10 procent. Til sammenligning var produktiviteten i den private sektor i samme periode vokset med omkring 20 procent.

Offentlige velfærdsmonopoler

Noget kunne altså tyde på, at en bedre udnyttelse af ressourcerne er vigtigere end tilførsel af nye ressourcer. Årsagen til dette er enkel. Velfærdsstatens vigtige kerneydelser – sundhedssektoren, uddannelsessektoren og plejesektoren - domineres af offentlige planøkonomiske velfærdsmonopoler. For det private erhvervsliv har vi en lovgivning som skal forhindre dannelsen af monopoler. Her er monopoler uønskede, fordi vi ved, at konkurrence sikrer mere innovation og kreativitet, bedre service og lavere priser.

⁴ Ifølge OECD har Danmark den næstdyreste folkeskole på de yngste klassetrin og den 5.- 6. dyreste folkeskole på de ældste klassetrin (Education at a Glance, OECD 2004). Ifølge Danmarks Lærereforening, som har regnet på OECD's tal, har Danmark samlet set en folkeskole, som er blandt de 3-4 dyreste i verden.

⁵ Se for eksempel Peter Nannestad, *It's not the Economy Stupid (2003)* – www.cepos.dk og Eskil Heinesen, Effekt af skoleressourcer på unges uddannelsesforløb, *Samfundsøkonomen 2005, nr. 5*

⁶ Budgetredegerelse, Finansministeriet 2001

På velfærdsområdet har vi paradoksalt nok en række love, som direkte *skaber* monopoler eller monopollignende organisationer, såsom hospitalsvæsenet, folkeskolen, vuggestuer og børnehaver, DSB og Danmarks Radio.

Det private erhvervsliv leverer hvert år stigende produktivitet, for eksempel bedre kvalitet for de samme penge eller samme kvalitet for færre penge. Det lykkes, fordi det private erhvervsliv er udsat for konkurrence, og har begrænsede ressourcer. Man kan ikke bare hente nye ressourcer fra statskassen, hvis tingene ikke fungerer optimalt. Man kan heller ikke sætte priserne op, da kunderne i så fald vil forsvinde. Man er med andre ord nødt til at tænke kreativt og nyt for at få mest muligt ud af ressourcerne.

Private organisationer, der ikke fungerer, vil i sidste instans løbe tør for kapital og gå konkurs. Dermed bliver de erstattet af velfungerende organisationer, men de offentlige velfærdsmonopoler bliver ikke udsat for det samme naturlige konkurrencepres. Nogle har slet ingen konkurrence, for eksempel vuggestuer og børnehaver. Andre udsættes for et beskedent men helt utilstrækkeligt element af konkurrence som for eksempel folkeskolen og hospitalsvæsenet. Her tillader man for eksempel ikke, at dårligt fungerende enheder lukkes. Derfor må de presses på en anden måde for at få mest muligt ud af ressourcerne. Det medfører blandt andet, at tilførsel af nye ressourcer ligefrem kan bidrage til at blokere for en bedre udnyttelse af de eksisterende ressourcer.

Reformer af den offentlige sektor er udeblevet

Denne indsigt var en af de oprindelige pointer bag skattestoppet. Anders Fogh Rasmussen udtrykte det således i Jyllands-Posten den 14. december 2000: "Tanken bag skattestoppet er at skabe en helt ny form for selvdisciplinering. Den største forhindring for nytænkning er den nærmest uhæmmede vækst i de offentlige udgifter. Når der er ubegrænsede midler til rådighed, så fremtvinger man ikke nye løsninger. Det gør et skattestop til gengæld".

Men man må konstatere, at det ikke er lykkedes regeringen at kommunikere dette budskab til befolkningen. I stedet har man undladt at reformere den offentlige sektor. Regeringen har gennemført langt færre privatiseringer end Nyrop-regeringen. Væksten i udlicitering af offentlig service er stort set gået i stå. Samtidig har man pralet med stigende offentlige udgifter og ladet forstå, at udgiftsvækst er lig med stigende kvalitet. Altså det nøjagtigt modsatte budskab af Fogh Rasmussens oprindelige tanker fra december 2000.

Dermed har man svækket selve argumentet for skattestoppet. Hvis 2 mia. ekstra i offentlige udgifter om året er en god ting, hvorfor så ikke fordoble til 4 mia. om året? Det var netop, hvad regeringen gjorde i foråret. Dermed er den nuværende regerings målsætning for udgiftsvækst højere end Nyrop-regeringens oprindelige plan for samme periode. Derudover har regeringen siden sin tiltræden i 2001 overskredet sine egne budgetter med 8 mia. kr. om året.

Men hvis 4 mia. kr. er bedre end 2 mia. kr., hvorfor så ikke overtrumfe regeringen med yderligere nogle milliarder? Ud fra denne logik har Socialdemokraterne netop meldt ud, at hvis det stod til dem, ville de bruge yderligere 2 mia. kr. ekstra på den kommende finanslov.

Vil disse mange penge gøre danskerne tilfredse med velfærdsniveauet? Næppe. I perioden 1993- 2005 er det offentlige forbrug til velfærdsydelser vokset med ca. 86 mia. kr. målt i faste priser⁷. Det offentlige forbrug er dermed 27 procent højere i 2005 end i 1993. Alligevel er

⁷ Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken tabel NAT02

store dele af befolkningen overbevist om, at der bliver skåret i velfærden, jf. førnævnte Catinét-måling.

Det private forbrug halter efter det offentlige forbrug

Nogle politikere og kommentatorer begrundet utilfredsheden med, at der er et misforhold mellem vores rigdom som privatpersoner og den påståede smalhals i den offentlige sektor. Der tales om et privat "overforbrug", symboliseret ved det stigende antal fladskærme i de danske hjem, mens vuggestuebørn angiveligt forsømmes og skolebørn undervises med forældede lærebøger.

Men det offentlige forbrug sakker ikke bagud i forhold til det private forbrug. Det udgør i dag nogenlunde den samme andel af BNP som ved VK-regeringen tiltræden – faktisk er andelen vokset en anelse. Siden begyndelsen af 90'erne har det offentlige forbrug udgjort en nogenlunde stabil andel af BNP på ca. 25-26 procent⁸. Siden 1970 er det offentlige forbrug vokset med 109 procent mens det private forbrug halter bagud med en vækst på kun 71 procent⁹.

Sammenlignet med andre lande har vi et meget stort offentligt forbrug og et lille privat forbrug. Danmark har således OECD's næsthøjeste offentlige forbrug målt i procent af BNP, kun overgået af Sverige. Vi har næsten dobbelt så mange offentligt ansatte som gennemsnittet af EU-landene¹⁰. Vi betaler så mange penge i skat til den offentlige sektor, at danskerne har et lavere privatforbrug end gennemsnittet af de 25 EU-lande, ca. på niveau med spaniernes¹¹. Hvis der er noget, der halter bagefter er det vores privatforbrug – ikke det offentlige forbrug.

Hvad er så årsagen til, at det er det offentlige forbrug, der opleves som utilstrækkeligt? Årsagen kunne være, at de offentlige velfærdsmonopoler simpelthen ikke formår at levere samme kvalitet for pengene, som vi får når vi som privatforbrugere køber ind på det frie og konkurrenceprægede marked. En løsning på velfærdsproblemerne kunne altså være at opløse de lovfæstede velfærdsmonopolerne og i stedet give konkurrencen fri på velfærdsområdet.

Gab mellem borgernes forventning og det faktiske serviceniveau

Lad os nu dreje opmærksomheden mod den anden mulige forklaring på, at flere ressourcer tilsyneladende ikke giver et oplevet kvalitetsløft, nemlig at borgernes forventninger til serviceniveauet vokser hurtigere, end det faktiske serviceniveau. Der opstår altså et gab mellem borgernes forventning til serviceniveauet og det faktiske serviceniveau, der kan leveres.

Et sådant gab kan opstå af to grunde. For det første er der tale om ydelser, der er "gratis" eller næsten "gratis" – forstået på den måde, at brugeren ikke selv betaler den fulde pris for ydelsen. Man vil altid efterspørge mere af en bestemt ydelse, hvis man ikke selv skal betale udgifterne. Hvis forældrene til børn i børnehaver og vuggestuer selv skulle betale hele pædagogernes løn i stedet for den nuværende beskedne brugerbetaling, ville de efter al sandsynlighed være mere tilbageholdende med at kræve en højere normering. Det er for eksempel tankevækkende, at pasningsudgifterne per barn for de 0-10 årige i Århus er 30

⁸ Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken tabel NAT02 og egne beregninger

⁹ [Det private forbrug pr. indbygger – Danmark indtager en 17. plads](#), CEPOS Notat 18/11/05 – www.cepos.dk

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

procent over landsgennemsnittet¹². Hvis det var forældrene selv, der skulle betale disse høje udgifter, ville de formentlig demonstrere for, at de var lavere snarere end højere.

For det andet kan gabet mellem borgernes forventning til serviceniveauet og det faktiske serviceniveau opstå, fordi borgernes forventninger vokser endnu hurtigere end de faktiske udgifter. Som nævnt er udgifterne til det offentlige forbrug fulgt med den almindelige velstandsudvikling. Det er imidlertid sandsynligt, at vores efterspørgsel efter netop velfærdsydelser vokser hurtigere end den generelle velstandsstigning. Sagt på økonomisprog har velfærdsydelserne en indkomstelasticitet, som er større end 1. Det betyder, at hvis vi bliver 10 procent rigere, ønsker vi at bruge mere end 10 procent ekstra på velfærdsydelser. Med andre ord vil velfærdsydelserne fylde en voksende andel af vores samlede indtægt.

For at forklare dette fænomen kan man for eksempel tage udgangspunkt i sundhedsydelser. En meget fattig person, der lever nær sultegrænsen vil ikke bruge en ret stor andel af sin indtægt på sundhedsydelser. Stort set alle ressourcer går til at dække de umiddelbare behov. Men med stigende velstand får man efterhånden råd til lægebesøg, hospitalsindlæggelser osv. På samme måde vil et helt samfund, der oplever økonomisk vækst bruge en voksende andel af sit BNP på sundhedsvæsenet. Det samme gælder formentlig en lang række andre af de velfærdsydelser, som leveres af skattefinansierede velfærdsmonopoler.

Historisk er stigende velfærdsudgifter blevet finansieret med højere skatter

Med andre ord vil vi med stigende velstand ønske at bruge en stadig større del af vores indkomst på velfærdsydelser. Det indebærer, at hvis disse ydelser skal leveres af den offentlige sektor, skal skattetrykket løbende stige, og en stadig større del af arbejdsstyrken skal beskæftiges i den offentlige sektor.

Dette har netop været kendetegnet udviklingen i de seneste årtier. Siden 1960'erne og 30 år frem er det offentlige forbrugs andel af BNP vokset. Siden 1970 er den samlede kommunale skatteprocent fordoblet fra ca. 16 til 32½ pct., og antallet af offentligt ansatte er vokset fra 405.000 til 816.000¹³.

Historisk trend kan ikke fortsætte

Det er indlysende, at denne udvikling ikke kan fortsætte – primært af to grunde. For det første kan det allerede høje skattetryk ikke stige yderligere, hvis dansk erhvervsliv skal kunne klare sig i den internationale konkurrence. Skattetrykket er i forvejen et af verdens højeste og har nået sin smertegrænse. Det er vel i erkendelse af dette, at et stort folketingsflertal har tilsluttet sig regeringens skattestop.

For det andet mangler den nødvendige arbejdskraft til yderligere udvidelser af den offentlige sektor. I tidligere årtier blev den nødvendige arbejdskraft til ekspansionen af den offentlige sektor skaffet via kvindernes indtog på arbejdsmarkedet. Hele denne arbejdskraftreserve blev i 60'erne og 70'erne opslugt af den offentlige sektor – godt og vel endda: den private beskæftigelse er siden 1970 faldet med ca. 150.000¹⁴. Arbejdskraftreserven er nu for længst opbrugt.

¹² Indenrigsministeriets nøgletal, <http://www.noegletal.dk/>

¹³ [Danskernes afhængighed af de offentlige kasser](#), CEPOS-notat 01/10/05 – www.cepos.dk samt Økonomisk redegørelse, Finansministeriet, August 2006

¹⁴ [Danskernes afhængighed af de offentlige kasser](#), CEPOS-notat 01/10/05 – www.cepos.dk

Det var en erkendelse af disse forhold, der fik den tidligere regering under ledelse af Poul Nyrup Rasmussen og Mogens Lykketoft til at bremse væksten i det offentlige forbrugs andel af BNP – faktisk var denne andel lavere, da Nyrup fratrådte som statsminister end da han tiltrådte. Endvidere indebar målet om ½ procents vækst i den offentlige sektor i Nyrups 2010-plan, at den offentlige sektor frem til 2010 ville udgøre en faldende andel af BNP. Væksten i BNP ville medføre, at der fortsat ville blive tilført nye ressourcer til den offentlige sektor men i et lavere tempo end tidligere.

Problemet med denne målsætning var imidlertid, at med stigende velstand vil folk efterspørge, at velfærden udgør en voksende andel af BNP, som forklaret ovenfor. Endvidere er der meget der tyder på, at produktiviteten i de offentlige velfærdsmonopoler er faldende. Det medfører, at væksten i de tilførte ressourcer på grund af stigende BNP ikke fuldt ud bliver omsat til bedre kvalitet.

Derfor opstår et voksende gab mellem den efterspurgte velfærd og den leverede velfærd – især eftersom den leverede velfærd er gratis i den forstand, at skatteyderne allerede har betalt over skatten. Det skaber et pres, som de seneste års - og i særdeleshed de seneste ugers - udvikling viser, at politikerne nu er ved at bukke under for.

Opgivelse af 2010-plan kan få alvorlige konsekvenser

VK-regeringen under ledelse af Anders Fogh Rasmussen (V) overtog oprindeligt SR-regeringens 2010-plan, men VK-regeringen har ikke formået at leve op til målsætningen på grund af store budgetoverskridelser på sammenlagt 8 mia. kr. Endvidere har VK-regeringen i foråret helt opgivet 2010-planen og fordoblet vækst målet for det offentlige forbrug fra en halv procent til en hel procent om året. Som beskrevet er der herudover nu et betydeligt politisk pres fra oppositionen og regeringens parlamentariske støtteparti, Dansk Folkeparti, om yderligere at øge væksten i det offentlige forbrug. Også Socialdemokraterne har helt opgivet 2010-planen. Deres nuværende politik vil indebære en offentlig sektor, der udgør en markant voksende andel af BNP.

Konsekvenserne for samfundsøkonomien af en sådan udvidelse af det offentlige forbrug kan blive meget alvorlige. På kort sigt øger den risikoen for en overophedning af dansk økonomi. På langt sigt vil udvidelsen medføre tab af vækst, velstand og konkurrenceevne. Det danske samfund står overfor en alvorlig mangel på arbejdskraft, som forårets velfærdsforlig ikke har løst, og som i de kommende år vil medføre lavere BNP-vækst. Ifølge Dansk Industri mister det private erhvervsliv allerede i år ordrer for 27 mia. kr. på grund af mangel på arbejdskraft.

Mens hænderne til en voksende offentlig beskæftigelse tidligere primært kunne hentes gennem kvindernes stigende erhvervsfrekvens, vil højere offentlig beskæftigelse i fremtiden medføre en tilsvarende faldende privat beskæftigelse og dermed tab af vækst og velstand.

Endvidere vil et stigende skattetryk til finansiering af udgiftsvæksten medføre et fald i udbuddet af arbejdskraft og dermed yderligere mangel på medarbejdere. Eftersom øget beskæftigelse i den offentlige sektor i sidste instans skal finansieres via skatter, medfører hver eneste ekstra offentlig ansat et fald i det samlede udbud af arbejdskraft¹⁵.

¹⁵ Såfremt udgiftsstigningen finansieres via jordskatter (grundskyld) undgås denne effekt. Et stort flertal af folketingets partier hen over midten er dog enige om ikke at ville hæve grundskylden. Derfor er denne finansieringsmulighed ikke relevant – i hvert fald indenfor en kortere årrække.

Tre retninger for fremtidens velfærdsmodel

Vi står overfor tre mulige retninger for fremtidens velfærdsmodel, hvoraf vi skal vælge én af dem¹⁶. Den ene valgmulighed er holde fast i den nuværende velfærdsmodel og satse på, at de offentlige velfærdsmonopoler skal tilfredsstille befolkningens voksende efterspørgsel efter velfærd. Det vil indebære en opgivelse af skattestoppet, voksende skattetryk, faldende udbud af arbejdskraft, tab af vækst og velstand og faldende produktivitet i leverancen af velfærdsydelser.

Den anden valgmulighed er at holde fast i den nuværende velfærdsmodel med et disciplinerende skatte- eller udgiftsstop. Det vil indebære en rationering af velfærdsydelserne. Folk vil efterspørge mere velfærd end det, velfærdsstaten kan tilbyde. Dog vil der muligvis ske en vis effektivisering på grund af det medfølgende pres for at få mest muligt ud af ressourcerne.

Den tredje valgmulighed er at lade en stigende del af velfærden blive finansieret ud af folks egne lommer i stedet for via skatterne samt at lade en stigende del af leverancen ske på det frie marked. Dette vil medføre et folkeligt pres for effektiv udnyttelse af ressourcerne i stedet for blot tilførsel af flere ressourcer, som det er tilfældet i øjeblikket. Endvidere vil konkurrencen mellem en række private udbydere sikre, at sådanne effektiviseringer kan finde sted.

Det første af de tre scenarier er uacceptabelt, fordi det medfører stigende skatter og faldende velstand. Det andet scenarie er uacceptabelt, fordi det medfører, at befolkningen får mindre velfærd, end de efterspørger. Endvidere forekommer det set i historisk lys urealistisk, at politikerne vil kunne modstå presset for at tilføre flere ressourcer.

Behov for ny velfærdskontrakt

Det er derfor helt afgørende med en ny kontrakt eller forståelse mellem politikere og befolkning om fremtidens velfærd. Forståelsen skal bygge på, at væksten i fremtidens velfærd i stigende grad skal finansieres ud af folks egne lommer, i et samspil med en offentligt finansieret grundydelse, der fastlåses på det nuværende serviceniveau.

Kontrakten skal i hovedtræk se således ud:

1. Det offentlige serviceniveau fastfryses på det nuværende niveau.
2. Fremtidige forbedringer af velfærden skal finansieres direkte af den enkelte borger.
3. Dette kan ske ved brugerbetaling og privat forsikring
4. Til gengæld lover politikerne at skabe et bedre samspil mellem den offentlige grundforsikring og de private tillægforsikringer.
5. Endelig er det nødvendigt at øge effektiviteten i den offentlige sektor ved at bryde velfærdsmonopolerne, privatisere og udlicitere.

¹⁶ På kort sigt eksisterer en yderligere mulighed, nemlig at reducere diverse overførselsindkomster og i stedet bruge de sparede midler til kommunalt forbrug.

Ny velfærdskontrakt kan opnå folkelig opbakning

Er dette en realistisk dagsorden set ud fra et realpolitisk perspektiv? Ja, det er det.

1. For det første er det en uomtvistelig økonomisk nødvendighed.
2. For det andet tyder en nuanceret analyse af befolkningens holdninger på, at man med politisk lederskab, åben dialog og kommunikation kan skabe folkelig opbakning til denne dagsorden.

Ifølge en meningsmåling foretaget af analyseinstituttet CATINÉT for CEPOS i november 2005 mener knap 50 pct. af den del af befolkningen, der har taget stilling til spørgsmålet, at antallet af offentligt ansatte skal være uændret, mens knap 21 pct. mener, at der skal være færre offentligt ansatte. Knap 30 pct. ønsker flere offentligt ansatte. Der er altså flere, der ønsker et uændret antal offentligt ansatte end vækst. Sammen med dem, der ønsker færre offentligt ansatte, udgør de et klart flertal på 71 procent¹⁷.

Endvidere er udviklingen allerede i gang. Privatpersoner, der ønsker en højere pension end folkepensionen, tegner deres egen arbejdsmarkedspension. Ønsker man et højere serviceniveau på sundhedsområdet tegner man en privat sundhedsforsikring. De senere år har man endvidere set flere og flere tegne private arbejdsløshedsforsikringer til at supplere det offentlige serviceniveau på dette område.

I den forbindelse er det interessant, at der i befolkningen er temmelig stor opbakning til ideen om private velfærdsforsikringer, i hvert fald på visse konkrete områder. I en undersøgelse¹⁸ var 64 procent af de adspurgte meget positive eller ret positive overfor private sygeforsikringer, og 58 procent var meget positive eller ret positive overfor tillæggsforsikringer i forbindelse med arbejdsløshed.

¹⁷ [Jobvækst i det offentlige uden folkelig opbakning](#), CEPOS 2005 – www.cepos.dk

¹⁸ Mandag Morgen nr. 8, 28. februar 2005, s. 28